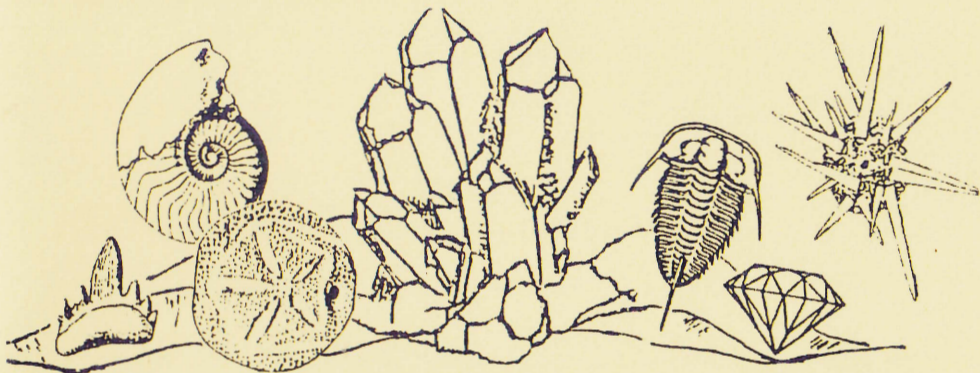

STENHUGGEREN

MEDLEMSBLAD FOR JYSK STENKLUB

33. årgang nr. 2

april 2007

total nr. 116

Laurids Viby har sendt et billede til artiklen i december med ordene:

Det slår mig: Måske kunne et billede af kæben - alle 38 cm Subhyracodon
- fylde en tom plads i bladet.

Stenhuggeren: Medlemsblad for Jysk Stenklub

Formand:	Ingemann Schnetler, Fuglebakken 14, Stevntrup, 8870 Langå	8646 7282
Medl. af best.:	Søren Bo Andersen, Engdalsvej 65A, 3.tv. 8220 Brabrand	8626 1733
Medl. af best.:	Hans J. Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J	8629 5518
Medl. af best.:	Annie Buus, Sandbakken 54, 8270 Højbjerg	8627 8033
Kasserer:	Jytte Frederiksen, Myntevej 16, 8240 Risskov	8617 4697
Jysk Stenklub:	GIRO 1217380, Myntevej 16, 8240 Risskov	
Årskontigent:	125 kr. for enlige, 175 kr. for par i 2007	
Redaktør:	Karen Pii, Skolesvinget 32, 8240 Risskov	8617 7876

Klubbens hjemmeside: <http://www.jyskstenklub.dk>

Medlems/adresselisten: Kan lånes til kopiering ved møderne på Åby Bibliotek

Klubblade fra andre klubber bedes sendt til formanden.

Værkstedet på Skt. Anna Gade Skole: Åbningstider

v/Hans Jørn Mikkelsen, Kjærslund 18, 8260 Viby J.	8629 5518
Tirsdage kl. 16.00-19.00 slibning v/Lillian Skov	8627 2120
Torsdage kl. 19.00-22.00 slibning/sølvarbejde v/Pia Jepsen (kun efter aftale)	8626 4440
Onsdag kl. 19.00-22.00 (kun efter aftale)	8615 4613

Husk af hensyn til de låste døre at ringe besked om, at du regner med at komme på værkstedet den og den dag.

Priser som hidtil:

Brug af slibeværksted 15 kr. pr. gang

Brug af sølvværksted 5 kr. pr. gang.

Indhold i dette nummer:

Side 3	Generalforsamlingen, formandens beretning.
Side 4-5	Fra Generalforsamlingen
Side 6	Samler-etiske regler for amatørgeologer
Side 7	Oversigt over klubturene i 2006
Side 8	Nye medlemmer og Jysk Stenklubs regler for transport.
Side 9-10	Rekordstort skred ved Møns Klint
Side 11-15	Turudvalget- diverse ture og udflugter
Side 15	Sild synker
Side 16-18	I skyggen af skelettet
Side 18	Samleje i 65 millioner år
Side 19	Falske fossilier
Side 20-21	Mads fangede fisk på 54 millioner år
Side 22-23	Vinderupborger fandt usædvanlig forstening
Side 24	Klima dræbte dinosaurerne
Side 28	Program for Jysk Stenklub foråret/efteråret 2007

Generalforsamlingen d. 10. marts 2007 på Åby Bibliotek.

Formandens beretning:

2006 har atter været et godt år for Jysk Stenklub. Jeg tror, at jo mere pres der bliver på arbejdsmarkedet og jo mere bilos og støj der bliver i byerne, jo flere mennesker vil søge ud i naturen for ro og oplevelser. Jeg forudser, at alle foreninger, der arrangerer ture ud i naturen, det gælder foreninger som vores, men også de ornitologiske, de amatør-arkæologiske og de forskellige vandrelav, kan se en lys fremtid i møde.

Vi er heldige og have gode forhold at arbejde under, et godt sted at holde vore foredrag og fine lokaler til værkstederne, vi var dog lige ved at miste vores faste tilholdssted her på Åby bibliotek gennem snart 35 år, da Århus Kommune truede med lukning - til alt held kom de da på bedre tanker, så vi kan stadig holde vore møder her.

I årets løb har vi haft foredrag om mange forskellige emner. Vi har hørt om de nye geologiske grænser, sammenhængen mellem sporfossiler og mad samt lidt om fodspor fra Danmarks fortid og nu her sidst om de spændende Kaskadebjerge i USA med alle vulkanerne

Også deltagerne i ekskursionerne har været vidt omkring – i England og Tyskland og fra Thy til Bornholm. I alt 10 gange har turlederne arrangeret ekskursioner i 2006, og de har her i det nye år allerede haft den første tur, der gik til Geologisk Museum i København d.24. februar. Og de to næste ekskursioner bliver den 24. marts, hvor turen går til Ravmuseet i Oxbøl, og den 21. april er der fossiljagt på Hanklit og Gullerup strand på Mors. Vi må her i klubben være taknemlige for Linda og Rigmor, der på trods af fuldtidsarbejde og alvorlig sygdom, stadig vil påtage sig det store arbejde, det er at arrangere en ekskursion. Vi er også lykkelige for, at vi har Hans og Lillian, der sørger for, at værkstederne fungerer så godt som de gør. Glemme må vi dog heller ikke Jytte, der har helt check på klubbens økonomi, samt Karen, der selv under alvorlig sygdom har formået at lave de sidste klubblade.

Tak til alle jer, der trofast møder op til foredragene, og tak til alle jer der gør et stort stykke arbejde for at Jysk Stenklub kan fungere så godt som den gør.

Tak.
ab.

Fra generalforsamlingen.

Der var et fremmøde på 25-26 medlemmer.

1. Børge Halkjær valgt til dirigent.
2. Formandens beretning godkendt – med tilføjelse om, at vores julemøde nu omend kun mundtligt var godkendt til den 1. dec. 07.
3. Regnskab aflagt af kassereren Jytte F. og godkendt.
4. Valg af ny formand:
Bestyrelsen havde ikke opnået tilsagn fra nogen af de forespurgte, så opgaven gik videre til salen. Efter en del pres påtog Ingemann Schnetler sig at overtage formandsposten for 2 år og blev så valgt uden modkandidat.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.
Annie Buus går ind som alm. medlem af bestyrelsen i stedet for Schnetler i det sidste år af hans oprindelige valgperiode.
Hans Jørn Mikkelsen og Søren Bo Andersen genvalgt.
6. Valg af 1. og 2. bestyrelsessuppleant:
Linda Lægdsmand og Henrik Jensen genvalgt.
7. Valg af 2 revisorer udenfor bestyrelsen.
Birger Christensen og Børge Halkjær genvalgt.
8. Valg af revisorsuppleant:
Kirsten Jacobsen blev også genvalgt.
9. Fastsættelse af kontingent for 2008.
Bestyrelsen foreslog uændret kontingent.
Et enkelt medlem, Kaj Larsen, syntes godt det kunne forhøjes i hvert fald så par betalte som 2 enkeltmedlemmer, altså lige betaling. En rask afstemning viste enstemmighed for uændret kontingent.
10. Indsendte forslag – der var ingen kommet.
11. Eventuelt.
Under dette punkt kom der en forespørgsel om mulighed for at kunne komme på værkstedet f.eks. en formiddag.

Vi har lokalerne til rådighed hele ugen. Det strander på, at der skal være 1 helst 2 til at lukke op og være der, så nye kan lære, hvordan maskinerne skal behandles, inden de selv får lov. Og vi har ikke de ekstra folk! Dagholdet om tirsdagen er fyldt op og vil nu også gerne i gang med emaljearbejde, altså en fast sluttet gruppe gennem en årrække. De har det hyggeligt, ingen tvivl om det; men hvordan skaffer vi mulighed for, at klubben kan tilbyde nye også at komme i gang?

Til allersidst greb Sv. Sønnichsen ordet for at sige tak til Annie Buus for 18 år på posten og kom derved Jytte F. lidt i forkøbet, da hun kom med en dejlig blandet kurv og en bog om Santorin, der vakte Annies store glæde.

Karen Pii

Præcis som sidste år!

De datoer for efterårets klubmøder, der er nævnt på bagsiden, er de datoer, der er **søgt om**, og som vi håber at få. De er dog endnu ikke blevet bekræftet af biblioteket, hvilket de først bliver engang her i løbet af april.

Der kan derfor blive ændringer - specielt er det altid julemødets dato, der bliver problematisk, da der er mange andre brugere af salen, der holder julefest.

Derfor vil såvel datoerne som klubmøderne samt foredragsholderne og deres emner først kunne være endeligt på plads til septemberbladet.

ab.

SAMLER-ETISKE REGLER FOR AMATØRGEOLGER

- 1. Undersøg områdets regelsæt m.h.t. lokale regler, love og adgangsrestriktioner for et bestemt område.
Respekter eventuel skiltning mod indsamling af sten og mineraler m.v.**
- 2. Søg altid tilladelse hos ejeren eller anden bemyndiget person før du går ind på privat område, - brug evt. DAGU-introduktionskort som legitimation. - Husk altid at lukke låger, led m.m. efter dig.**
- 3. Vær ansvarsbevidst overfor naturen når du færdes i den, Undgå at beskadige træer, planter og afgrøder.
Henkast ikke affald i naturen.**
- 4. Tag aldrig sten fra mure, bygninger, stengærder, høfder, kystsikring og lignende.**
- 5. Udsæt ikke dig selv eller andre for fare eller risici på eller under usikre fremspring.
Bær altid sikkerhedshjelm i stenbrud og grusgrave.**
- 6. Gå altid mindst to sammen i ukendt eller usikkert terræn.**
- 7. Saml kun ind til et minimum, - og kun til eget studiebrug.
Saml ikke ind med salg for øje.
Saml hellere ind fra fritliggende, løst eller nedstyrtet materiale, fremfor fra fremspringets overflade.
Efterlad altid noget til den næste amatørgeolog.**
- 8. Forekomster, der har videnskabelig eller kulturmæssig betydning, bør ikke røres.**
- 9. Særligt interessante fund kan være DANEKRÆ.
Ved tvivlstilfælde kan DAGU eller lokalklubben bistå med råd og vejledning.**
- 10. Overskydende stenmateriale fra en bestemt lokalitet lægges tilbage på fundstedet, - den lokale losseplads, - eller det foræres væk, - evt. byttes væk.
Henkastede sten i forkerte omgivelser kan give fejlfortolkninger for områdets geologi.**

OVERSIGT OVER KLUBTURENE I 2006

Dato	Antal deltagere	Destination
27.04-30.04. (4 dage)	11 personer	Thy
11.05-18.05. (8 dage)	14 personer	Bornholm
10.06.	8 personer	Gram Museum og lergrav
23.06-25.06. (3 dage)	15 personer	TYSKLAND Misburg og Resse v/Hannover
01.07	8 personer	Hjarnø
19.08.	14 personer	Sommerudflugten 2006 Blåvands Huk, Skallingen og Ho Bugt
03.09.	12 personer	Rendsburg Stenmesse og Silur- udstilling og Istidsmuseum i Flensburg
14.09-23.09. (10 dage)	15 personer	ENGLAND Sussex, Oxford og Gloucestershire
01.10.	16 personer	Grusgrave I Uldum- området
14.10.	8 personer	Stenmesse I Næstved

Nye medlemmer

Vi byder velkommen til følgende nye medlemmer:

Tor Gabrielsen, Århus

Erik Ulsig, Viby

Bente Poulsen, Knebel

Kirsten Krogh, Knebel

Vincent Jensen, Galten

Anne F. Christensen, Galten

Bent Pedersen, Brabrand

Erik G. Petersen, Brabrand

H. E. Rasmussen, Grenå

Finn Linde Sørensen, Hornslet

Tina Fleischer, Skanderborg

Niels J. Schouboe Hansen, Juelsminde

Pia Kamuk Nielsen, Galten

Carsten Birch Olsen, Horsens

Vi håber I vil få glæde af medlemskabet
og megen god stensnak på møder og ekskursioner.

ab.

JYSK STENKLUBS REGLER FOR TRANSPORT I LEJEDE KØRETØJER

Jysk stenklubs ture/ekskursioner foregår som oftest i lejede biler/busser med et klubmedlem som chauffør.

Fartbøder og lignende lovovertrædelser betales af føreren af køretøjet.

Ved eventuel skade på de lejede køretøjer er der en selvrisiko – uanset hvor skylden placeres.

Den selvrisiko (i 2006 kr.2000.-) fordeles i tilfælde af skade på de medlemmer, som deltager i den aktuelle tur/ekskursion.

HUSK I ØVRIGT AT: Al aktivitet i klubbens regi sker for egen regning og risiko.

Rekordstort skred ved Møns Klint

Skredet er det største siden 1953 – hele 500.000 tons sten, kridt og ler brækkede af.

Lidt frostvejr, en masse nedbør og en ordentlig omgang blæst.

De seneste dages stride vejr fik i weekenden Møns Klint til at kapitulere, da et 500.000 tons stort stykke brækkede af klinten og havnede nede i Østersøen. Det store klintestykke danner en ny mini-ø, der er 300 meter lang og 150 meter bred.

”Vi mener ikke, at der er kommet folk til skade ved skredet. Ingen er meldt savnede, og vi har ikke fundet tomme biler ved parkeringspladserne i området,” forklarer naturvejleder på stedet Katrine Gro Hansen.

H. C. Graversen, der har været skovfoged for Natur- og Skovstyrelsen siden 1988, brugte sin søndag på at guide nysgerrige naturelskere sikkert rundt på den nye klippe-ø, der visse steder er 30 meter høj.

”Det er det største naturfænomen i min tid som skovfoged. Det er intet mindre end fantastisk,” siger H.C. Graversen.

Største skred i 50 år

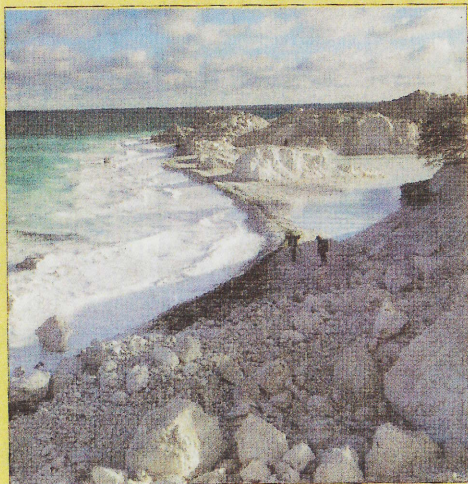
”Det er tale om et rekordstort stykke, som er brækket af. Ikke siden 1953 er så stort et stykke af Møns Klint brækket af. Ved et skred i 1998 brækkede der også et stykke af, men det var kun 150 meter langt,” forklarer skovfogden.

Ud over masser af jord, kridt og 100 væltede birketræer, er den nye mini-ø det rene guf for fossil-samlere.

”Det er masser af 75 millioner år gamle fossiler af blandt andet søpindsvin og blæksprutter at finde nu, så den nye ø er en hyggelig familieudflugt værd.”

Men besøgende skal se sig for og holde sig fra de afspærrede områder. Det er nemlig ikke helt ufarligt at opholde sig i området. Flere mennesker er styrtet i døden ved klinten. Senest i 2005, hvor to mænd mistede livet, da de styrtede ned af ’Dronningestolen’, der knejser 125 meter over havets overflade.

Sakset fra 24 timer

Fossiljægere ved klinten

Efter turistattraktionen 'Store Taler' løsnede sig fra Mons Klint og styrtede i havet, er turisterne begyndt at strømme til øen. Det er især jagten på fossiler, der driver folk til vandringer på den 300 meter lange, nye halvø. (Foto: Per Rasmussen)

Info

Vil du opleve det store stykke nedstyrtede klint, kan du finde en sikker rute på www.skovognatur.dk

NY Ø Vil du på fossil-jagt på den nye klinte-ø, skal du se dig for. Der er stadig områder, hvor der er fortsat er fare for skred. Øen er 300 meter lang og 150 meter bred. Foto: Katrine Gro Hansen

FRATURUDVALGET

OBS!!!!

Ændret dato for turen til Mors

På grund af konfirmation er Gullerup Kro lukket på den tidligere annoncere dato. Derfor flyttes turen til **Lørdag 21.04.07.**

Der står stadig strand, Hanklit på programmet, så det er kun datoen der er ændret.

Pris ca. 250 kr.

Ring- hvis du vil med til Rigmor Kloock tlf.: 8696 9557
Tilmelding og betaling straks.

Lang weekendtur til Tåsinge og Langeland fra torsdag d. 03.05. til søndag d. 06.05. 2007

I lighed med turen 2006 til Thy vil vi rekognoscere i et nyt område.
I år bliver det strandene på Tåsinge og Langeland, der står for tur.

Vores base bliver et sommerhus på Langeland.
Tre overnatninger med morgenmad, "smør selv madpakker" og aftensmad.

Fra et tidligere besøg ligger vi inde med et kort, hvorpå en lokal fossilven har indtegnet mange af områdets interessante lokaliteter.
Det bliver en travl weekend, hvis de alle skal nås.

Turpris ca. 1000 - 1100 kr.

Vil du med? Så ring til Linda Lægdsmand 8616 3068 eller 8635 2740
Sidste frist for tilmelding og betaling af depositum på 500 kr. d. 15.04.

Lolland – Falster!!

Lolland – Falster!!

Fra d. 12.05. til d. 19.05. 2007

Igen en hyggetur for de, som er blevet lidt tunge til bens og ikke behøver at gå med rumpen i vejret hele tiden.

Turen inkluderer en 1 –dagstur til den gamle hansestad Rostock.

Strandture til Hesnæs, Gedser Odde, Pomlenakke etc.

Museumsbesøg til bl.a. Middelaldemuseet, Den gamle købmandsgård og Ravmuseet. Besøg hos Peter Bennicke, som har en fin udstilling af sten og fossiler.

Vi skal bo i en ferielejlighed hos formanden for Falsters Stenklub, Lis Friberg.

Turpris ca. 2500 kr.

Prisen inkluderer turen til Rostock, morgenmad og smør-selv-madpakker.

Aftensmaden køber vi ind til i fællesskab eller spiser ude.

Har du lyst til at komme med?

Så ring til Rigmor Kloock tlf : 8696 9557 senest d. 14. april

RØRDAL!

Aalborg Portland d. 02-06.2007

En tur til Rørdal Cement løber d. 2/6 af stablen. Vi vil igen prøve lykken i denne spændende kalkgrav, hvor nogle af vore medlemmer gjorde gode fund ved vores sidste besøg. Måske er heldet også med os denne gang. Så det er med at få kridtet skoene og pakket rygsækken med grej, klemmer og drikkevarer.

Pris ca. 250 kr.

Tilmelding og betaling senest d. 10.05 til Rigmor Kloock, tlf: 8696 9557

Lang weekendtur til Sverige

Fra torsdag d. 14.06. til søndag d. 17. 06. 2007

Torsdag morgen køres til vandrehjemmet i Hässleholm med et stop ved en mindre "ny" fossil-lokalitet.

Fredag tilbringer vi i kaolin-brudet på øen IVØ.

Lørdag står kalkgraven i IGNABERGA på programmet.

Søndag går turen igen mod Danmark, med et stop ved endnu en "ny" fossil-lokalitet på Sjælland

Turpris ca. 1400-1500 kr.

Denne inkluderer transport i minibus, broer, overnatning på vandrerhjem, 3 x morgenmad, 3 x "smør selv madpakker" og 3 x aftensmad.

Tilmelding og depositum på 500 kr. senest 15.05.

Linda Lægdsmand 8616 3068 eller 8635 2740

SOMMERUDFLUGT 2007
LØRDAG D. 29.07.
ROLD SKOV
REBILD BAKKER
TINGBÆK KALKMINE

I år går turen til et af Himmerlands allersmukkeste områder.

Vi kører gennem Rold Skov og gør stop ved Troldeskoven, hvor de modigste får mulighed for gå på opdagelse.

Derefter kører vi til Rebild Bakker.

Her er både smuk natur og museer at besigtige.

I tilfælde af regnvejr, findes der et overdækket område, hvor den medbragte frokost kan indtages.

Hen på eftermiddagen kører vi videre til Tingbæk Kalkmine.

Minen fremstår i dag som museum, idet kalkbrydningen standsede i 1936. Den daværende ejer, billedhugger Anders Jensen Bundgaard fik da ideen til et skulptur-museum fortrinsvis med modeller af egne værker bl.a. "Cimbrertyren" og "Gefionspringvandet".

I 1969 udvidedes udstillingen med modeller af billedhugger Carl Johan Bonnesens værker.

At vandre rundt i de imponerende gange i kalkminen er i sig selv en oplevelse. Denne bliver ikke mindre af, at man undervejs kan beundre skulptur-udstillingen.

Husk en varm trøje – temperaturen i minen er ca. 8 grader.

Pak madkurven og tag med på en hyggelig tur for hele familien

Turpris ca. 200 kr.

Afgang kl. 08.30 fra PS-biler, Søren Frichs Vej

Tilmelding senest d. 10.06. til Linda Lægdsmand 8616 3068 el. 8635 2740

OBS!!!

Dette er sidste klubblad inden ferien, så sæt x i kalenderen eller tilmeld dig straks.

Tur til den hyggelige fossil- og mineralmesse i Rendsburg Søndag d. 16. 09. 2007

Ved sidste års besøg på denne messe var der stor enighed om, at turen skulle gentages i 2007.

Messen afholdes i Nordmarkhalle og åbningstiden er fra kl. 10 til 17. Der køres fra PS-biler, Søren Frichs vej kl 8.00.

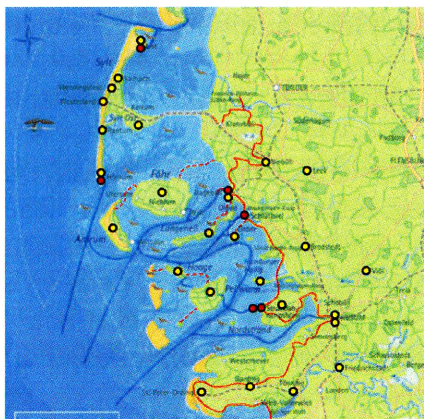
Med en enkelt pause undervejs skulle vi kunne være ved hallen inden middag.

Det er en lille messe, men der er mange spændende fossil- og mineralstande. Tilsyneladende er det private fossil- og mineralsamlers dubletter/overskud, der sælges.

Hvis tiden tillader det, vil vi på hjemvejen køre ind til **Flensburg Centrum** for at gense **Istidsmuseet** med blokke og fossiler fra lokalområdet.

Turpris 300 kr.

Vil du med? Så ring til Linda Lægdsmand: 8616 3068 eller 8635 2740

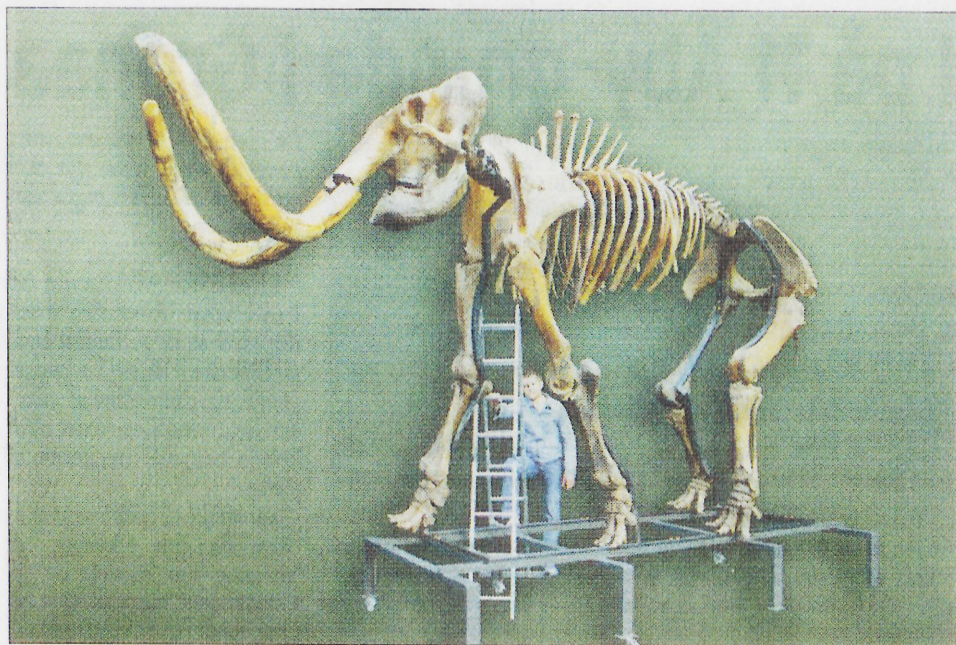

Sild synker

Der bliver mindre og mindre af ferieøen Sild. Selv om Slesvig-Holsten i gennemsnit bruger et par millioner kroner hver måned på at sikre kysterne, er der siden november forsvundet lige så meget sand, som øen bliver tilført på et helt år, skriver Take Off. Helge Jansen fra det lokale landsskabsforbund til Flensburger Tageblatt foreslår, at der etableres en stiftelse, finansieret af det offentlige og private. Pengene kunne så bruges til at købe en sandpumpe, der ville være i stand til effektivt at pumpe sand op på kysten.

nat

I skyggen af skelettet

Der er tale om store knogler. Billedet her er fra Rusland, hvor skelettet har været samlet.

For nylig ankom en helt speciel og værdifuld last til Skandinavisk Dyrepark. Pakket i kasser og fragtet i lastbil helt fra det mørke og iskolde Sibirien ankom bunker af ben og knogler, som i løbet af foråret bliver samlet til skelettet af en uldhåret mammut.

Skelettet af det enorme dyr bliver centrum i den kommende sæsons store nyhed i dyreparken.

- Vi bygger et helt nyt aktivitetscenter, hvor vi fortæller historien om Danmarks dyreliv fra sidste istid frem til i dag. Som samlende figur for dette aktivitetscenter har vi som noget helt enestående formået at købe et komplet 50.000 år gammelt skelet af en uldhåret mammut, der er gravet op af tundraen i det syd-østlige Sibirien. Skelettet er så vidt vi ved, ét af kun cirka 10 skeletter i hele Europa, og det eneste i en dyrepark, fortæller direktør Frank Vigh-Larsen fra Skandinavisk Dyrepark.

- Vores gæster anno 2006 vil gerne aktiveres og involveres, så derfor igangsatte vi et pilotprojekt vi kaldte for "skind- og knogler", hvor vores dyreguides i et par timer lavede aktiviteter med gæsterne. Det viste sig, at folk syntes, det var vildt spændende.

Da det blev klart, at der skulle aktiviteter til, gik jagten på knogler ind. Frank Vigh-Larsen håbede på, at han kunne finde et par stødtænder fra en mammut, som så kunne være udgangspunktet for fortællingen om Danmarks dyreliv fra istiden til i dag.

- Under sidste istid var vandstanden i verdenshavene cirka 90 meter lavere end i dag, og Danmark var landfast med England. Det vi i dag kender som Nordsøen var – sammen med Danmark – et stort steppeområde, hvor der græssede tusindvis af uldhårede mammutter, uldhårede næsehorn og utallige andre af istidens dyr.

- Da istiden ophørte, uddøde mange af disse dyrearter, og de dyrearter, der i dag lever i Nordeuropa, indvandrede i deres sted. Det er denne historie, vi vil fortælle i det nye aktivitetscenter, siger Frank Vigh-Larsen.

Jagten på knogler gik bedre, end direktøren overhovedet havde turdet håbe på:

- Det endte med, at jeg kom i kontakt med nogle i Rusland, og derefter gik der forhandlinger i gang, som jo altså endte med, at vi fik lov til at købe et helt skelet. Vi er helt euforiske, for der er virkelig tale om en sjældenhed. Mange stod i kø, men russerne var vilde med vores ide, så vi kom forrest i køen.

Til foråret kommer de russiske eksperter til dyreparken for at samle skelettet, som så bliver centrum i parkens indendørs aktivitetscenter. Her kan man komme tættere på dyrene og deres historie. Det samme dyr, som man måske lige har nydt synet af i parken.

- Det spændende bliver imidlertid i lige så høj grad at man må røre ved tingene i aktivitetscentret. Man kan løfte på 50.000 år gamle stødtænder, kindtænder og knogler fra uldhårede mammutter, man kan røre ved skind og kranier af brun bjørn, isbjørn, ulv, vildsvin og mange flere dyr. Der bliver også et lille værksted, hvor man kan lave sit eget smykke af 50.000 år gammel mammut stødtand eller rensdyrgevir – et smykke der får en ganske særlig baggrund, når det er lavet, siddende i skyggen af et 2,8 m højt skelet af en ægte uldhåret mammut, siger Frank Vigh-Larsen og fortæller:

- Aktivitetscentret bliver bemandet med nogle af vores dygtige og engage-

rede dyreguider, så vores gæster altid kan få svar på deres spørgsmål, og hjælp til at lave deres eget helt specielle istidssmykke.

Skandinavisk Dyrepark åbner til en ny og spændende sæson 28. april 2007.

Det ses tydeligt, at der her er tale om et meget stort dyrt. Her viser direktør Frank Vigh-Larsen en af stødtænderne frem. Han får hjælp af serviceleder Mogens Andersen og arkæolog Mie Har-der.

FOTO: FLEMMING HØJER

Sakset fra Djurslandsposten 23/1-07

Samleje i 65 millioner år

Verdenshistoriens længste samleje. Det er, hvad indiske videnskabsmænd har fundet i en bjerghule i delstaten Madhya Pradesh.

Først da de fik et lille fossil under mikroskopet, var de klar over, at de kiggede på noget frækt. To slimsvampe var blevet forstyrret midt i sexakten for ca. 65 millioner år siden. Ifølge det indiske nyhedsbureau PTI er det første gang, at parring er blevet foreviget i et fossil.

Slimsvampen er en amøbeagtig fætter, der kravler rundt i skovbunden på evig jagt efter mad og sex.

Ekstra Bladet 6.11.06

Falske fossiler

I Geologisk nyt nr 6 december 2004 var der en artikel om mulige falske fossiler på Hamburgmessen, og alle andre messer, jeg har altid haft mine tvivl om mange af tingene. så det var med spænding, jeg ventede på reaktionerne fra allehånde geologer og amatører. Men intet skete, hvilket undrede mig meget, da tvivlen nagede.

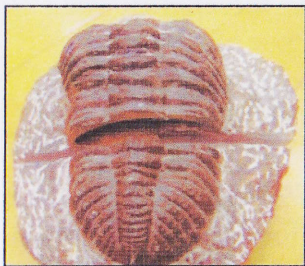
Jeg havde selv i Kina købt en plade med to Keichosauruser, jeg havde set de samme plader på messen i Hamburg til mindre formuer, men så står man pludselig i et tempel i Beijing hvor der er marked, og kan købe en til den rene spotpris. Jeg havde mine tvivl, men vidste ikke rigtig, hvad jeg skulle mene, men efter artiklen i Geologisk Nyt greb jeg præ-

parernålen og brækkede en finger af, og det viste sig nu, at fossilet var lavet af lak, hvorpå der var drysset sand, rigtig flot arbejde.

På stenmessen i Næstved i 2004 havde en udstiller et par kinesiske fugle med som udstilling. Han forklarede stolt, at han havde fået kontakt til en kinesisk fossilhandler som ad snørklede veje havde fået disse sjældne fossiler ud mod en formidabel "løsesum". Fossilerne var meget flotte og blev beundret af alle. Nu var det så heldigt, at konservator Steen Lennert Rasmussen fra Geologisk Museum kom ned på messen for at se på nogle andre ting vi havde, og han ville gerne se nøjere på de fine sager, men ak, efter en tur under mikroskopet

kunne han konstatere, at rygraden på den ene fugl var fra en fisk, så såfremt der ikke er tale om verdens ældste flyvefisk, så må vi nok konstatere, at køberen er blevet snydt. Et af vore medlemmer havde hos en dansk stenhandler købt en af de store flotte trilobitter til en meget rimelig pris, han skulle bruge den til en udstilling. Han var også blevet nysgerrig, og begyndte at kradse med en nål og kunne konstatere at den var hul, resolut tog han vinkelsliberen og skar den midt

over, og der åbenbarede sig en trilobit støbt i epoxy (efter lugten at dømme). Han og jeg har moret os godt over vores billige køb, medens andre må føle sig snydt.

Men fremover når jeg rejser, hvis prisen er rigtig, indkøbe mystisk udseende fossiler for så at dissekere for så at dissekere dem hjemme.

Mads fangede fisk på 54 millioner år

Århusiansk skoleelev belønnet for fangst af en lille slank og temmelig gammel nålefisk i sten

For godt 54 millioner år siden drev en lille død nålefisk fra Sverige 100 km mod vest og sank til bunds.

I går blev den lille slanke fisk ivrigt studeret af 6. C på Gammelgårdsskolen og med særlig opmærksomhed af Mads August Holm. Udover en fyldestgørende forklaring om fiskens levevis og sidste rejse blev Mads nemlig også beriget med en stor check på 2500 kroner.

For det var Mads, der under en lejrskoletur på Fur med klassen fandt det eneste fossile i øens store molergrav.

Fur var for 54 millioner år siden dækket af havbund, og det var her fisken fra Sverige blev stedt til hvile og ladet i fred, indtil den en dag i september blev gravet ud som et fossile fra moleret.

”Det er helt exceptionelt velbevaret eksemplar af en nålefisk, den fineste der findes i Danmark,” fortæller museumsleder for Fur Museum, Bo Schultz, der sammen med to kolleger fra Fur Museum var rejst til Åbyhøj for at overrække dusøren til Mads og give klassen en levende og spektakulær lektion i naturhistorie.

”Nålefisken er i familie med søhesten og har nulevende slægtninge i Middelhavet. Fisken står tæt ved land og ligner en plante,” fortæller Bo Schultz, mens hans kolleger fremviser både et nulevende eksemplar og fossilet for eleverne, så de kan se den slående lighed. Fossilet fra Fur er så velbevaret, at man både kan se aftegninger af øjne, hjernekasse og ben på fisken.

”Fra nu af vil den fisk altid være i Danmarks samlinger og går man ind i en database og søger Mads Holm, vil man støde på oplysningen om, at han har gjort et særligt bemærkelsesværdigt fund af en nålefisk,” fortæller Bo Schultz ved overrækkelsen af checken til Mads.

”Det er bare helt vildt, det her,” var Mads’ kommentar til al virakken. Det var på en fire dages tur, han gjorde det unikke fund.

”Jeg sad bare og rodede lidt i leret, og pludselig fandt jeg den og tænkte,

hvad mon det er?" fortæller Mads, der havde ro nok til ikke at begynde at pille i fossilet, der består af jernholdig ler.

Klasselærer Louise Hammer har selv studeret geologi, så hun havde forinden instrueret eleverne i at behandle fundet varsomt.

*Lone Dybdal
24timer*

NYT Hvert år besøger tusindvis af mennesker Fur og går på fossillijagt i den 55-53 millioner år gamle havbund. Nålefisken er museets hidtil fineste fund.

Foto Mathilde Beck

Vinderup-borger fandt usædvanlig forstening

Sakset fra Skive folkeblad juli 2006

Bjarne Pedersen fra Vinderup gjorde i sidste uge et usædvanligt flot fund. I moleret på Fur fandt han et fossil, der er det første eksemplar fundet i Danmark af en lille fisk, der hedder amphisilidae og indenfor sin art hører til den såkaldte knivfiske-gruppe.

Lignende eksemplarer er tidligere fundet i Italien. Fossilet er fuldstændig intakt og halvanden centimeter langt, konstaterer museumsleder på Fur, Bo Pagh Schultz. Han er overbevist om, at eksemplaret vil opnå status som Danekræ, når eksperter senere på sæsonen skal have eksemplaret under lup.

For Bjarne Pedersen var det en stor oplevelse, og han er ret sikker på, at han på et tidspunkt vender tilbage til det omtrent 55 millioner år gamle jordlag på Limfjordsøen for at se, hvad der ellers gemmer sig.

- Det er sådan set lidt mærkeligt. Man kan jo ikke lade være at tænke – herregud de der cirka 80 år, vi sandsynligvis lever. De er jo ingenting i den sammenhæng, mener Bjarne Pedersen.

Bjarne Pedersen har flere gange fundet søpindsvin og småsten, men det var første gang, han forsøgte at finde noget i moler. Han har tidligere været på Fur men udelukkende for at hente og aflevere varer ved fabrikker i sit job som lastbilchauffør. Torsdag var første gang, Bjarne Pedersen besøgte øen i sin fritid.

Fundet blev gjort i forbindelse med en af de mange naturvandringer, Fur Museum arrangerer i løbet af sommeren. Og i første omgang tænkte Bjarne Pedersen ikke videre over sit fund. Faktisk havde han svært ved at se, hvad det skulle forestille:

- Jeg havde sådan set fundet en del forskellige fossiler, som jeg havde lagt til side. Da turen var ved at være færdig, skulle jeg have det vurderet af Bo Pagh Schultz, der var med på turen. Fossilet er så lille, at jeg først ikke kunne se, det var en fisk, siger Bjarne Pedersen.

På grund af museumslederens begejstring for fundet tog Bjarne Pedersen med til museet for at få det nøjere vurderet. Bjarne Pedersen valgte med det samme at overdrage fundet til Fur Museum:

- Det er spændende, at museet kan få noget ud af det. Ellers skulle det bare ligge hjemme hos mig.

Fossilfund udløser dusør

Hvor stort et beløb, Bjarne Pedersen fra Vinderup, får for sit fund, bliver først afgjort senere på sæsonen. Men ifølge loven om danekræ skal der udbetales du-

sør til finderens. Samtidig skal fossilet overdrages til museumsverdenen, så offentligheden kan få glæde af det.

- Et danekræ er ikke finderens ejendom. Men finderens får en dusør, og jeg tror, den i det her tilfælde bliver ganske betragtelig, siger Bo Pagh Schultz, der i snart to år har været konstitueret museumsleder på Fur.

Han fortæller, at da der for nogle år siden blev fundet en intakt fisk på 22 millimeter i moleret på Fur, udløste det en dusør til finderens på 3000 kroner.

Bo Pagh Schultz fortæller, at fossilet stammer fra en fisk, der normalt kun lever i varme lande. Og han glæder sig over de mange fund, der i øjeblikket bliver gjort på Fur. På verdensplan er fundene med til at detaljere beretninger for vurdering af fremtidige klimaændringer:

- Hvis vi finder mønstre i den måde, insekter og alger er uddøet på tidligere, kan vi aflure årsager til klimaændringer, fortæller Bo Pagh Schultz.

Han vil forsøge at få lavet et symposium på Fur Museum til efteråret, hvor han vil invitere eksperter fra ind- og udland:

- Jeg vil gerne have alle med, der kan bidrage med noget. Moler rummer et stort potentiale, det er verdensunika. Og det kan som sådan også være med til at markedsføre egnen, mener Bo Pagh Schultz.

Museumslederen tilføjer, at Bjarne Pedersens fund af den lille amphisilidae-fisk indikerer, at det har været rigtigt varmt engang.

- Historisk er vi tilbage ved den tid, da gennemsnitstemperaturerne ved polerne var plusgrader. Der var ingen is ved polerne. Fundet af fossiler kan på verdensplan bidrage til at lave en vurdering af, hvad der kan være årsag til klimaændringer, siger Bo Pagh Schultz.

Bjarne Pedersen fra Vinderup har gjort et sjældent fund. I moleret på Fur har han fundet en fisk, hvis lige aldrig før er registreret fundet i Danmark. En halvanden centimeter lang amphisilidae-fisk i komplet stand. Fundet forventes senere på året at blive noteret som danekræ, hvilket vil udløse en dusør til Bjarne Pedersen.

Klima dræbte dinosaurerne

Norsk forsker tvivler på, at dinosaurerne blev udryddet, fordi en meteor ramte Jorden. Det var klimaets skyld.

Klimaet på Jorden blev langsomt koldere, og det skabte store problemer for dinosaurerne, der ikke kunne omstille sig til den nye kost i faunaen.

Planteæderne uddøde, og så var der ikke noget kød til dinosaurerovdyr.

Det var sådan, dinosaurerne uddøde, og ikke ved en kæmpe meteor, der for 65 millioner år siden hamrede ned i Mexico og hvirvlede støv og jord op i atmosfæren, skyggede for solen og ændrede Jordens klima med et slag.

Meteor-teorien har ellers været udbredt i de seneste årtier, men den norske avis Aftenposten skriver, at det muligvis slet ikke hænger sådan sammen.

Forskeren Jørn Harald Hurum siger, at langt de fleste dinosaur-arter allerede var uddøde, da Mexico-meteoren ramte.

Hurum afviser ikke, at meteor-nedslaget var hårdt ved Jorden og udryddede måske mellem 60 og 85 procent af alle arter. Der var bare ikke så mange dinosaurer tilbage at udrydde.

Forskere har fundet iridium i 65 millioner år gamle jordlag. Det er et grundstof, som er sjældent på Jorden.

Men Hurum påpeger, at klimaet i 5-10 millioner år forinden havde ændret sig radikalt.

"Et subtropisk og tropisk klima over store dele af verden veg pladsen for en køligere klima, og det ændrede faunaen. Det blev generelt koldere og mere tørt," siger Jørn Harald Hurum.

Han mener, at de sidste tre millioner år af dinosaurernes liv på Jorden foregik på vej ned ad bakke.

"Antallet af arter blev reduceret med to tredjedele," siger han til Aftenposten og baserer sine oplysninger på analyser af fossilsfund.

Dårlig tilpasning

Fundene viser også, at dinosaurer var meget dårlige til at tilpasse sig omvæltningerne.

Kontinenterne bevægede sig, skabte nye bjergkæder, nye landområder, og de områder, som dinosaurerne levede i, blev mindre.

Andre dyrearter var mere tilpasningsdygtige og vandrede.

Nogle af de mere direkte årsager til dinosaurernes endeligt kan være, at de havde besvær med at fordøje de planter, der voksede i det koldere klima, og derfor langsomt uddøde.

Kødædere havde så til sidst ingen byttedyr.

KULDEN SLOG IHJEL

En anden teori er, at dinosaurerne uddøde på grund af koldere vejr.

Det førte til, at dinosaurerne i stigende grad blev født som hunner, og reproduktionen stoppede derfor.

Kigger man på alligatorer, bestemmes kønnet af temperaturen inde i ægget. Er den over 34 grader, bliver det en han, under 30 grader en hun. Kønnet er imidlertid vanskeligt at fastslå i fossilsfund.

ANKU**Silver and Stones ApS**

Selv-Sten-Mineraler-Maskiner-Udstyr

ANKU Silver and Stones er leveringsdygtig og lagerfører alt til stenslibning til guld/sølvsmedearbejde samt værktøj og materialer til fedtstensarbejde og knivfremstilling. Udstyr til mineralbestemmelse, geologarbejde samt stenhugning, og værktøj for modelbyggere af både, biler, tog og andet. Vi leverer til institutioner, erhverv og private.

* Vi har maskiner til savning, slibning og polering af sten samt hjælpeværktøj, slibe/polerpulver og kemikalier. Vi har selv udviklet en serie maskiner (Anku universalmaskiner), nogle til privat brug og nogle til institutionsbrug. Vores maskiner er særdeles brugervenlige, de hverken ryster, støjer, sprøjter eller rustner.

* Vi har alt i værktøj, maskiner, tilbehør, kemikalier samt ædelmetaller, titan og uædle metaller og uædle metaller i plade, tråd, rør profiler profiler til smykkefremstilling.

* Vi har halvfabrikata, meterkæder og færdige kæder i ægte og uægtmaterialer.

* Vi har analyseudstyr til mineralbestemmelse.

* Vi har udstyr til geologisk feltarbejde, værktøj (Estwing), kompasser, kikkerter, bæltter og andet.

* Vi har faglitteratur til alle ovennævnte arbejdsområder.

* Vi har rå-sten, sten i skiver, tromlepolerede sten og krystaller.

**Vores adresse er: ANKU Silver and Stones, Godthåbsvej 126-128,
2000 Frederiksberg**

Telefon: 38 87 41 70. Fax: 38 88 60 06. E-mail: anku@anku.dk

Besøg vores forretning på ovennævnte adresse.

Forretningens åbningstider: tirsdag, onsdag, torsdag kl. 11-17.30,

Fredag kl. 12-17.30, samt den 1. lørdag i måneden kl. 10-13.00

Vores katalog kan ses på hjemmesiden: www.anku.dk

Ravstedhus • DanVirke ApS

Ravsted Hovedgade 51, Ravsted, DK-6372 Bylderup-Bov

Tlf. 74 64 76 28 • Fax 74 64 74 90

E-mail: ravstedhus@ravstedhus.dk

CVR-nr.: DK 27 22 63 29 • Giro: 5 61 11 99

Bank: Sydbank Sønderjylland

www.fossils.dk

**Fossiler og Mineraler fra hele verden
samt udstyr til fossilsamlere**

Geolog hammer – Lupper – Stands i plast
& metal – Opbevaringsæsker – Petriskål
Poser – Plexigum & Bøger

v/Søren Kristensen,
Åvej 1
3660 Stenløse
Tlf.: 28 28 86 25

En bid af fortiden lige til Deres hoveddør...

BOG NYHEDER

NY Geologisk Set ...

Det Sydlige Jylland

188 s. 270 kr.

- nu mangler kun Sjælland!

Forsteninger fra Danmark

Fast bind, 56 s. 150 kr.

STEN – lær stenene på stranden at kende

Fast bind, 66 s. 150 kr.

Nyhed fra GEUS:

Grønlands geologiske udvikling - fra urtid til nutid

Stort format, fast bind, 270 s. 290 kr.

En fantastisk flot bog til en lav pris.

Læs mere om bogen på www.geus.dk

Djurslands Geologi

Grundig og flot illustreret.

Fast bind, 96 s. 225 kr.

- mail eller ring til

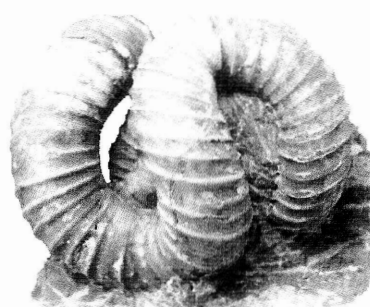
GEOGRAFFORLAGET

go@geografforlaget.dk 63 44 16 83

Besøg os i Rønde

Flotte mineraler, store fossiler, perler,
spændende smykker,
konkylier.

Alt i låse, kugler, chips
m.m.

Hedegaard

Strandvejen 2a, 8410 Rønde Tel. 86871400

www.Hedegaard.biz

Returneres ved varig adresseændring

Afsender:

**Jysk Stenklub
Myntevej 16
8240 Risskov**

Program for Jysk Stenklub foråret/efteråret 2007

Lø. d.14/4	Klubmøde på Åby Bibliotek. Foredrag af Jesper Milan, geologiske Institut Fodspor fra Danmarks fortid
Sø. d. 21/4	Tur til Mors : OBS datoen ændret
To. d. 3/5-sø. d. 6/5	Lang weekend til Tåsinge og Langeland
Lø. d. 12/5-lø. d. 19/5	Lolland - Falster
Lø d. 2/6	Rørdal, Ålborg Portland
To. d. 14/6-Sø. d. 17/6	Lang weekend til Sverige
Sø. d. 29/7	Sommerudflugt
Lø. d. 8/9	Klubmøde på Åby Bibliotek, sommerens fund
Sø. 16/9	Tur til Rendsburg
Lø. d. 13/10	Klubmøde på Åby Bibliotek
Lø. d. 10/11	Klubmøde på Åby Bibliotek -emner og foredragsholdere i okt. og nov. kan først bringes i næste klubblad
Lø. d. 1/12	Klubmøde på Åby Bibliotek Det traditionsrige julemøde

Ved ankomst til møderne på Åby Bibliotek efter kl. 14.00, hvor dørene bliver lukket, kan man benytte klokken til højre for døren

Husk selv at medbringe nødvendig proviant til møderne. Fra kl. 13.00 er der åbent for handel, bytning, stensnak og "sten på bordet". Mødet starter kl. 14.30.

AL DELTAGELSE I FORENINGENS AKTIVITETER SKER PÅ EGEN REGNING OG RISIKO.

Deadline for septembernummeret af STENHUGGEREN er den 6. august 2007.

Materiale sendes til Karen Pii.